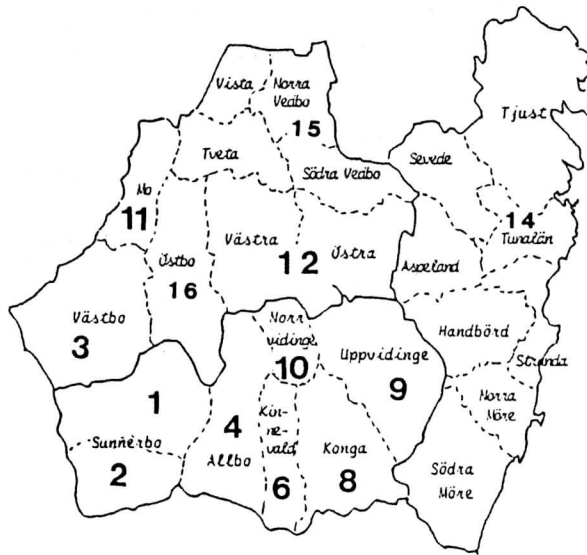

1	Posthistoria från Ljungby kommun (1980)	144 s.	60 kr
2	Kommunikation i gränsbygd (1981)	176	70 kr
3	Kommunikation i Västbo (1982)	192	70 kr
4	Kommunikation i Allbo (1983)	224	70 kr
6	Kommunikation i Kinnevald (1985)	112	60 kr
8	Kongaposten (1987)	176	70 kr
9	Berättelser från glesbygd (1988)	160	70 kr
10	Mitt i Småland (1989)	96	60 kr
11	På post i Mo härad (1989)	112	60 kr
12	Posten i Njudung (1989)	176	70 kr
13	Humlegubbar (1989)	176	70 kr
14	Tunalänspost (1989)	40	30 kr
15	På post i Norra Småland (1990)	160	70 kr

Siffrorna framför böckernas titlar refererar till kartskissen nedan med Smålands häradsgrenser. Boken "Humlegubbar" innehåller berättelser från samtliga svenska län.

Boken **HUMLEGUBBAR** (utgiven i december 1989) innehåller 51 berättelser om händelser i posten som avviker från det normala. Varje svenskt län är representerat med minst en berättelse. Pris 70 kr inkl moms, emballage och porto. Boken beställs från Förlaget på post, Box 222, 351 05 VÄXJÖ och skickas därifrån med ett inbetalningskort för betalning.

Copyright: Erik Lindgren

Förlagan tillverkad 1990
 Detta är kopia nr

Om Posten i Sexdrega pastorat

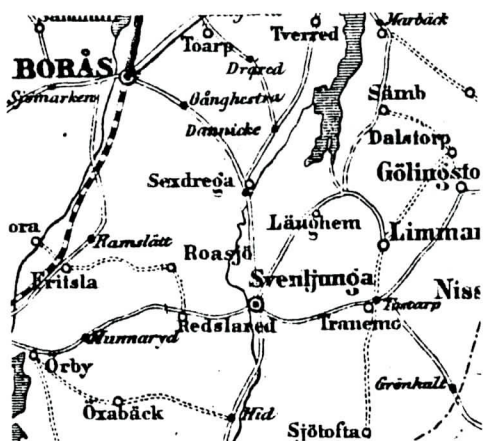
Erik Lindgren

Posthistorisk skriftserie nr 106

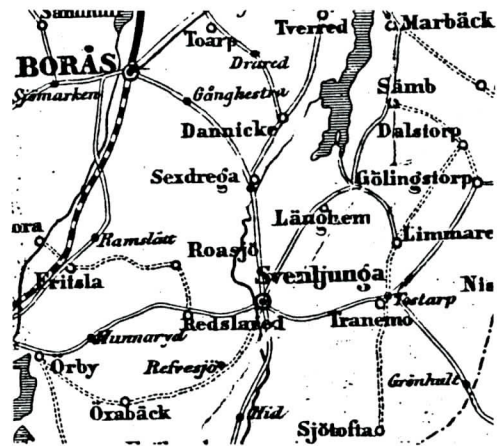
Uppdaterad 1996

REGISTER

Aplared	sid 16
Hillared	12
Ljushult	19
Ringstena	20
Roasjö	13
Roppered	18
Sexdrega	3

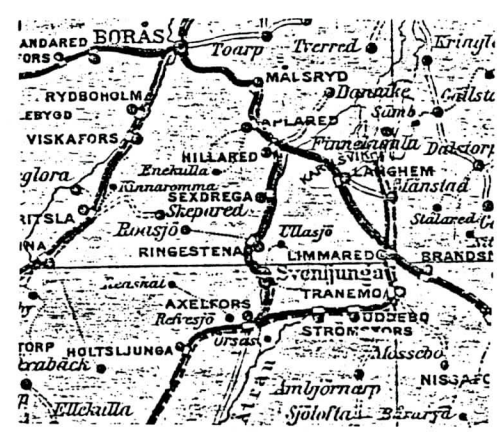
1875

1877

1880

1904

Inledning

I detta häfte presenteras en kort sammanfattning av utvecklingen för poststationerna i Sexdrega, Ljushults, Hillareds och Roasjö församlingar, vilka tillsammans utgör Sexdrega pastorat.

Bevarade dokument om detta område är relativt sparsamma. Ett av de viktigaste ärendena saknas i Postens centralarkiv, nämligen det som berör tillkomsten av järnvägen Borås-Svenljunga.

Tack vare Per-Olov Blom finns ändå en dokumentation i hans bok om Kinds härads järnväg. Ur denna har vidstående teckning över Kindsbanans sträckning hämtats.

För Stig Erlandssons medverkan vid tillkomsten av denna lilla skrift om posten tackar jag varmt!

Per-Olov Blom

Sexdrega

När postverket övertog kronobrevbäringen i Älvsborgs län med 1875 års ingång öppnades en poststation i Sexdrega. Före löjtnanten L G Bergendahl utsågs till föreståndare mot 150 kronor i årsarvode. Posten befordrades till Sexdrega med häst och vagn från Tvärreds samtidigt inrättade poststation av hemmansägaren Frans Alfred Johansson i Toppebo Yttregård. Han fick kr 1:50 per mil inklusive vagnpengar.

Bergendahl anmälde redan den 2 maj 1875 till poststyrelsen att han sålt sin egendom och skulle flytta till en annan ort. Som ny föreståndare föreslog han löjtnanten Samuel Örtendahl. Denne hade fungerat som vikarie under en månads tid och fick nu skriva under ett kontrakt som gällde från den 1 juni 1875. När han i maj 1876 begärde löneförhöjning till 240 kronor om året, kunde detta inte bifallas utan kontraktssuppsägning. Han lät frågan falla, eftersom en sådan åtgärd kunde ha inneburit att han blivit av med sysslan till någon som erbjöd sig att vara föreståndare för lägre ersättning.

Poststationen låg i hemmanet Buttorp vid socknens nordöstra gräns, vilket inte ansågs vara något bra läge för sockenborna i allmänhet. Vid en kommunalstämma i sockenstugan den 28 oktober 1878 behandlades frågan om poststationens bästa läge. Enligt protokollet beslöt "kommunens medlemmar att ingå till Kungl. Generalpoststyrelsen för att få densamma flyttad". Till ny poststationsföreståndare föreslogs skolläraren Karl Johan Rydén i kyrkans närhet. Han erbjöd sig att sköta poststationen "mot tio kronors billigare arvode än vad nuvarande föreståndare åtnjuter".

Postföringen i området hade under mellantiden ändrats, så att posten nu kom till Buttorp via postföraren mellan Ulricehamn och Svenljunga. August Andersson i Gäla var entreprenör på denna linje och begärde ökning av postföringslegan, om han skulle ta vägen om kyrkbyn. Däremot hade postförarna A J Andersson i Kila och A Johansson i Sjömarka med entreprenad på linjen mellan Borås och Svenljunga inga krav på högre ersättning för att lämna postväskorna vid Sexdrega kyrka.

I Hillared hade någon poststation inte inrättats när postverket övertog kronobrevbäringen år 1875. Behovet av en poststation där föranledde hillaredsborna att söka få en sådan och det blev ett ärende som kom att handläggas nära nog samtidigt med ärendet om eventuell flyttning av poststationen i Buttorp till kyrkbyn i Sexdrega.

Vid den ordinarie kommunalstämman i Hillareds sockenstuga den 10 december 1878 behandlades ett inkommet förslag att begära hos poststyrelsen att få en poststation inrättad i Hillared, när poststationen i Buttorp flyttades till Sexdrega kyrkby. I protokollets nionde paragraf aktade man inte för rov att gå hårt åt grannsocknarna och lät anteckna bland annat följande:

"Hillareds församling har vida större korrespondens på Sexdrega poststation än Sexdrega församling, varav södra och största delen av bemälte församling har närmare eller lika nära till Svenljunga postkontor, vadan alltså inga skäl tala för stationens förflyttning längre mot Svenljunga och längre från Hillared. Däremot föreslås av Hillareds församlings medlemmar att om icke Sexdrega station kommer att fortfarande behållas vid Buttorp, det hellre borde ligga i postverkets intresse att indraga både Sexdrega och Dannike stationer och förlägga en station inom Hillared såsom centralt beläget mellan Svenljunga postkontor och Tvärreds poststation, helst som post föres två gånger i varje vecka från Ulricehamn till Buttorp och tvärtom och densamma passerar genom Hillared".

Poststationsföreståndarna i Sexdrega och Dannike fick tillfälle att uttala sig med anledning av propärna från decemberstämman i Hillareds sockenstuga. Samuel Örtendahl skrev bl a följande den 20 januari 1879:

"Sexdrega poststation är belägen vid en högst ovanligt mycket trafikerad väg på egendomen Buttorp, 1,2 mil från Svenljunga och 1,2 mil från Dannike och tillstöter i närheten 8 vägar. Postutväxlingen är lika stor norr om som söder om stationen. Att förlägga stationen 0,3 mil från Borås-Svenljunga-vägen vore till stort men för orten. Att Hillareds kommun, som består av 7 1/2 mantal, har lika stor post som Sexdrega med 24 hela mantal är ej överensstämmande med sanna förhållandet".

Poststationsföreståndaren i Dannike, skolläraren N J Bohlin, var i sitt yttrande emot indragning av poststationen i Dannike men stödde också poststationsföreståndaren i Sexdrega i dennes kamp för att få behålla poststationen vid Buttorp. Bohlin skrev bland annat följande den 21 januari 1879:

"Postverket bör efter mitt förmenande få en icke obetydligt större utgift för postens fortskaffande från Borås till Hillared, om det av Hillareds socknemän nu gjorda förslag blir antaget, emedan när posten från Borås kommer helt nära Sexdrega poststation, den varje gång måste fara mer än 1/4 mil vägen norrut från Sexdrega åt Ulricehamn till Hillared för att bli expedierad och sedan tillbaka samma väg innan den får fortsätta åt Svenljunga, varigenom den även fördröjes".

Vid föredragning den 18 februari 1879 av det ärende som föranletts av kommunalstämman i Hillared den 10 december 1878 fann poststyrelsen att det inte borde föranleda till vidare åtgärd. Men handläggning av det ärende som avsåg förflyttning av Sexdrega poststation från Buttorp skred vidare. Från dem som bodde i kyrkbyn kom det nya påminnelser om att poststationen borde flyttas dit. Men tiden gick utan att någon ändring kom till stånd.

Protokollet vid sammanträdet med kommunalstämman i Sexdrega

den 4 oktober 1880 speglade emellertid att man var beredd att ta till storsläggan:

"Enär åtskilliga skriftliga och muntliga klagomål till kommunalnämnden ingått över det ofog, försumlighet och brutalitet som varit rådande vid härvarande poststation, samt med fästat avseende på det högst olämpliga läge av 1/8 mil från kyrkan, där lands- och forvägar korsa varandra, tog Nämnden denna fråga i övervägande och stannade därvid i det beslut, att såväl med hänsikt på antydda förhållanden som ock nyttan för den korresponderande allmänheten att få stationen förlagd vid kyrkan, till Kungl. Generalpoststyrelsen ingå med ansökan om densammes förflyttande från Buttorp fram till skolhuset med Herr Skollärare C J Rydén såsom dess föreståndare, ju förr desto hellre, eller senast i och med nästa års ingång".

Kommunalstämmans ordförande A P Lindqvist framförde nämndens synpunkter i ett brev till poststyrelsen den 8 november 1880, till vilket han fogade sex bilagor. Bland dessa fanns ett intyg av kyrkoherde Joh. Söhrman om att den föreslagna poststationslokalen i skolhuset var "den mest centrala inom församlingen, och skulle distributionen av posten kunna betydligt lättare verkställas, om stationen vore belägen så nära kyrkan". En annan bilaga intygade att poststationen inte hållits öppen för betjäning av kunder vid flera tillfällen då den skulle ha varit öppen.

Som underkastad en dag under färtiden December månad, erhållt av en kommunalstyrelse i fråga om poststationen i Sedrege, och för utlösande af brev i fråga afsända till, hvilka trene särskilda gånger infann sig på värfstid i oförämnade poststationer, värdställen, värdställen, hvarje gång flera timmar utan att träffa stationsförståndaren eller dennes biträde, som kunde utspäda om nämnda brev, finner jag mig föraktat till ofog hos medberörande nämnd.

Sedrege den 30 September 1880.

Hilmer Lundbeck.

nr 8189

Rek. d. Stockholm 1878.

Till Kongl. Generalpoststyrelsen Stockholm.
1878 d. 9 dec. ann. N. J. Rydén och skulle remitt. till postst.
i Borås för utlösande af brev, som vid remiss.
aktat utspädas,

På befallning
Hilmer Lundbeck

På grund af bifogade kommunalstämmoprotokollsutdrag samt förestyrelsens, får jag ödmjukast anmäla mig till föreståndare för poststationen i Sedrege från och med nästa års början mot 10 kronors billigare arvode än hvad nuvarande föreståndaren åtnjuter.

H. J. Rydén
Sedrege (Elsborgslän) i Decemb. 1878. Folkskollärare

Inte bara kommunalnämnden utan även en kommunalstämma, som hölls den 27 december 1880, beslöt att sända en ansökan till poststyrelsen om att få poststationen flyttad från Buttorp till skolhuset. Det var kyrkoherde Joh. Söhrman som vidareförde protokollsutdraget till poststyrelsen. I missivbrevet föreslog han också "att vid Sexdrega poststation post erhålles tvenne gånger i veckan från Borås i stället för från Ulricehamn".

Vid remissbehandlingen tillstyrkte både länsmanen och kronofogden förslaget om poststationens flyttning. Däremot skulle den av kyrkoherden föreslagna ändringen av postgången enligt kronofogdens åsikt förorsaka olägenheter för tjänsteförsändelser till och från kronofogdekontoret samt "för kronoposterna inom Kinds härads norra och västra kronolänsmansdistrikter".

Ärendet underlättades genom att löjtnant Örtendahl sålde sin egendom och den 14 mars 1881 begärde entledigande från sin befattning som poststationsföreståndare "så snart sig göra låter".

Uppsägningen godkändes och postmästaren i Borås fick besked från poststyrelsen om att befattningen som poststationsföreståndare i Sexdrega skulle "uppehållas t v intill dess frågan om stationens förflyttning till annan plats kunde varda avgjord".

*Åt Huv Postmästaren C. J. Rosengrens
enträgna anhållan förbinder jag mig härmed att
utan dröjsmål erode upprätthålla poststationsföreståndarebefattningen i Sexdrega intill innevarande
års slut, hvilket härmed till bevis meddelas.*

Sexdrega den 25 Juli 1881

Frans Gustafsson

Kontoristen Frans Gustafsson blev den som närmast svarade för postgöromålen. Han bodde i Sexdrega gästgivaregård, dit poststationen flyttades tillfälligt. Den låg enligt uppgift från postmästare Rosengren i Borås "ägor om ägor med" egendomen Buttorp, men han måste i ett brev till poststyrelsen den 16 juli 1881 korrigera sig. Han hade då "erhållit kännedom därom att avståndet mellan förenämnda ställen likväl uppgår till mellan 1/16 och 1/8 mil". Avståndet från gästgivaregården till skolhuset uppgavs

vara "några hundra fot". Man hade alltså kommit bra nära skolhuset men man hade inte nått målet att få skolläraren till poststationsföreståndare.

Frans Gustafssons förordnande varade året ut men med 1882 års ingång flyttade poststationen till skolhuset och skolläraren Karl Johan Rydén blev nu föreståndare. Samtidigt lades postföringen om och nedanstående tidtabeller började tillämpas. Det innebar uppsägning av äldre postföringskontrakt och att nya tecknades. I stort sett samma entreprenörer återanställdes på något ändrade villkor. Den ende som inte fick ett nytt kontrakt var A F Siedberg i Sexdrega. För postföring mellan Ulricehamn och Sexdrega skolhus anställdes August Andersson i Gäla, för sträckan från Sexdrega till Svenljunga August Samuelsson i Björkås, för sträckan från Svenljunga till Sexdrega Johannes Gabrielsson i Palmstorp och för sträckan mellan Borås och Sexdrega Jan Johansson i Lockryd.

		270.					
		Borås—Gislaved.					
		(Från den 1 januari 1882.)					
S.	—	12,30	2,3	Borås' postkontor.....	O.	12,15	—
S.	3,30	3,45	1,0	Sexdrega poststation (vid kyrkan).....	O.	9,0	9,15
S.	5,0	6,0	1,5	Svenljunga postexpedition (gästggd.).....	O.	6,45	7,45
S.	8,0	8,15	1,5	Tranemo poststation (Tostarps gästggd.).....	O.	4,30	4,45
S.	10,15	10,15	1,5	Grönhults gästgivaregård.....	O.	2,30	2,30
M.	12,15	—	1,5	Gislaveds postexpedition (gästggd.).....	O.	—	12,30
			7,8				
		285.					
		Ulricehamn—Sexdrega.					
		(Från den 1 januari 1882.)					
O. L.	—	3,30	1,3	Ulricehamns postexpedition.....	S. Th.	12,30	—
O. L.	5,15	5,30	1,0	Tverreds poststation.....	S. Th.	10,30	10,45
O. L.	6,45	7,0	1,5	Dannike poststation.....	S. Th.	9,0	9,15
O. L.	9,0	—	3,8	Sexdrega poststation (vid kyrkan).....	S. Th.	—	7,0

Med tillkomsten av järnvägen Borås-Svenljunga den 1 november 1885 upphörde även Karl Johan Rydén's förordnande som poststationsföreståndare. Poststationen flyttade till järnvägsstationen, där järnvägens personal svarade för posten enligt en träffad överenskommelse. Samtidigt fick hillaredsborna gehör för sina önskemål om en egen poststation. Även i Roppered inrättades en förenad post- och järnvägsstation.

Stinsen med namnet John Emil Jeremias Auer skötte poststationen i Sexdrega med den äran för 300 kronor om året tills det visade sig lämpligare att ha post och järnväg skilda åt. Förändringen inträffade år 1906, då fröken Ester Reichenberg tog över under sex års tid. Från 1913 svarade fröken Ida Olivia Johansson för göromålen men efter mer än 33 år inträffade ytterligare en förändring. Kommunalfullmäktige i Sexdrega beslöt vid ett sammanträde den 26 augusti 1946 att begära att poststationen skulle flyttas till järnvägen, "dels därför att den nuvarande postlokalen vore föga lämplig för sitt ändamål på grund av ringa utrymme och dess läge i andra våningen av huset, dit allmänheten måste passera en trång och besvärlig trappa och dels därför att järnvägsstationen läge mera centralt för ortsbefolkningen i all synnerhet nu, sedan en livlig bebyggelse av såväl fabriker som privathus uppstått kring stationen". I protokollet antecknades också att Ida Johansson skulle pensioneras inom den närmaste tiden.

Avståndet mellan poststationen och järnvägsstationen var då 880 meter enligt uppmätning av kantor A I Bondesson. Efter kontakt med järnvägsstyrelsen beslöts att poststationen åter skulle förenas med järnvägen. Därigenom blev platsvakten Artur Johansson ansvarig för postens skötsel från den 1 oktober 1946. Han följdes 1955 av stationskarlen Alf H E Andersson, som efter ett år avlöstes av trafikbiträdet Sture E Bengtsson.

Nu var det åter dags att skilja post och järnväg åt. Dagmar Svensson blev ny föreståndare och 1966 tillträdde Eva Carlsson. Under mellantiden hade poststationens status förändrats till en sk postexpedition med den något underliga titeln stationsmästare för chefen. Den rationaliseringsvåg som svepte fram över postverket gick ut över poststationernas namn i verkets strävan att minska antalet adressenheter trots att det fanns gott om siffror att ta till i den femställiga postnummerserien. Från den

1 mars 1971 fick postexpeditionen heta Svenljunga 2. Den 1 juli 1977 ändrades dess interna term till lokalpostkontor för att från och med år 1986 bli blott postkontor.

När man i ett omorganisationsärende 1979-1980 ville införa brevbäring i Sexdrega samhälle för att postkunderna skulle slippa hämta posten i boxar blev det oro för att ändringen skulle innebära ett steg i avveckling av postkontoret. Förhandlingar med Postens ansvariga ledde då till att Svenljunga kommun fick en garanti om att postkontoret i Sexdrega skulle få leva vidare. Sexdrega fick sin egen postadress tillbaka den 1 oktober 1991.

KUNGL.
JÄRNVÄGSSTYRELSEN

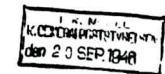
Drifttjänstbyrån

D-nr Dbr 2102/46.

Anhålls att i överskrifvelse angivas över-
stående ärendenummer och i adressen
byråns namn.

Till

Kungl. Generalpoststyrelsen,
Stockholm.

Eder skr 16 september 1946.
Dnr I B) 2267/46.
Ang förening av post- och
järnväggöromålen vid
Sexdrega.

Järnvägsstyrelsen har härmed äran meddela, att styrelsen för sin del icke har något att erinra mot förening av post- och järnväggöromålen vid Sexdrega från och med den 1 oktober 1946.

Så snart Kungl. Generalpoststyrelsens beslut i ärendet har erhållits, kommer styrelsen att uppdraga åt distriktsbefälet att vidtaga erforderliga åtgärder för post- och järnväggöromålens förening från nämnda datum. Med hänsyn till den knappa tid, som står till buds, torde till att börja med vissa provisoriska anordningar få vidtagas. Stockholm den 19 september 1946.

KUNGL. JÄRNVÄGSSTYRELSEN

(Gunnar Ruist)
tjr

Hillared

Om försöken 1878-1879 att få en poststation i Hillared i stället för de fyra år gamla poststationerna i Dannike och Sexdrega berättas i avsnittet om Sexdrega. De försöken misslyckades men det skulle ändå inte gå mycket mera än ett lustrium innan önskemålen om en egen poststation inom församlingen förverkligades. Det var i samband med att järnvägen Borås-Svenljunga öppnades för allmän trafik den 1 november 1885, som en förenad post- och järnvägsstation inrättades i Hillareds nyuppförda stationshus. August Törnkvist blev järnvägens stationsföreståndare och han fick även ansvaret för posten med 240 kronor om året i avlöning för denna del av sin arbetsinsats.

Natten mellan den 1 och 2 juli 1891 blev poststationen i Hillared ödelagd genom en eldsvåda, något som skulle återspeglas vid flera tillfällen i samband med beslut om ersättning för saknade värdeförsändelser.

August Törnkvist, som fick sitt årsarvode från postverket höjt till 300 kronor med 1898 års ingång, såg sin poststation indragen den 23 december 1902. Uppgiften om indragningen hämtar man i poststyrelsens beslut angående omorganisation, när järnvägen Borås-Alvesta togs i bruk för allmän trafik. I stället inrättades en ny poststation med samma namn vid den nya järnvägen två kilometer från den tidigare poststationen. August Törnkvist, som var född 1845, blev föreståndare även för den nya poststationen och i praktiken tog han inventarierna med sig dit. Någon ändring i stämpelfloran kan filatelisterna alltså inte finna i denna "indragning och inrättande" av poststationen i Hillared. Den utvecklades normalt och fick liksom grannen i söder vara med om namnförändring den 1 mars 1971. Från den tidpunkten fick posten i Hillared heta Svenljunga 3. Den 1 oktober 1991 fick man postortsnamnet Hillared tillbaka samtidigt som 28 andra orter i vårt land fick motsvarande förmån.

Roasjö

Inom Kinds fögderi inrättades den 1 januari 1875 en poststation i Roasjö med skolläraren och klockaren A Lindgren som föreståndare. Hans årsarvode sattes till 50 kronor. Det var ganska lågt i jämförelse med vad kolleger i länet fick när så många nya poststationer inrättades i samband med att ansvaret för kronobrevbäringen övertogs av postverket.

Däremot var ersättningen för postföringen till och från Roasjö mera normal. Med Anders Blad i Fritsla träffades ett avtal att han skulle gå med posten två gånger i veckan mellan Fritsla och Roasjö poststationer mot en ersättning av en krona per mil.

Klockare Lindgren var inte nöjd med sitt arvode och begärde i ett brev den 21 augusti 1875 att få det ökat med 25 kronor. Poststyrelsen svarade kort och gott att den fastställda avlöningen skulle gälla så länge kontraktet varade. Lindgren tog inte tillfället i akt att säga upp sig och därefter söka återanställning mot högre ersättning. Man kan förmoda att han inte vågade sig på den åtgärden, ty han kunde vid ansökan få konkurens från någon i Roasjö som underbjöd honom och därmed skulle kunna ta från honom hans extraknäck från posten.

När lantbrevbäring infördes i Älvsborgs län bedömde man att poststationen utan olägenhet kunde ersättas med en lantbrevbärare i förening med ett av posten oavlönat kommunombud. Den ordinarie kommunalstämman i Roasjö den 23 december 1878 utsåg hemmansägaren A Eriksson i Roasjö som till ett sådant ombud "att mottaga från korrespondent försändelser, som böra med lantbrevbärare fortskaffas, och till korrespondent eller dennes bud utlämna försändelser, som med lantbrevbärare ankommit, samt besörja utväxling av enskilda brev och andra försändelser som lantbrevbäringsinrättningen erbjuder".

Skollärare Lindgren slutade alltså i postverkets tjänst. Systemet med lantbrevbäring och kommunombud var inte tillfredsställande men man höll ut länge innan man på allvar lät höra av sig om bättre postförhållanden. Vid en extra kommunalstämma den 9 februari 1903 blev ropen på bättre service så mycket starkare. Ett nytt kommunombud skulle utses. Många personer hade blivit tillfrågade men ingen hade befunnits villig att åta sig den otacksamma uppgiften. Protokollet berättar bland annat följande i dess 2:a paragraf:

"Då man visste om församlingar med ända till dubbelt mindre post än här, men vilka Kungl.Generalpoststyrelsen likväl tilldelat mindre postanstalter, beslöt stämman att ingå till Kungl.Generalpoststyrelsen med en vördsam enträgen anhållan, att en mindre poststation måtte inrättas inom socknen".

Kommunalstämmans ordförande, folkskolläraren Anders Magnus Almén, skrev med utsökt vacker handstil ansökan till poststyrelsen den 15 maj 1903, vilken också undertecknades av kommunalnämndens ordförande J A Hedin. Ansökan innehöll stark argumentation med bakåtblickar på utvecklingen och med flera bilagda intyg om behövligheten av bättre postservice. Ur det tre foliosidor långa brevet hämtas följande passus:

"Då Roasjö kommun är vanlottad på kommunikationer och genom sitt läge till omgivande järnvägar även för framtiden kommer att förbli det, går dess förnämsta strävan allt framgent ut på att komma i bättre postförbindelse med andra orter. Kommunen nödgas således upprepa sin ödmjuka ansökan, om så skulle bli nödvändigt, ända till dess det tackes Kungl.Generalpoststyrelsen att godhetsfullt bevilja dess enträgna ansökan".

Det där är en ovanlig formulering som författaren till denna skrift inte stött på tidigare i de tiotusentals arkivhandlingar som blivit genomgångna i olika sammanhang. Postmästare Theodor Florell i Svenljunga skickade ansökan vidare till poststyrelsen med ett eget uttalande. Han förordade den och efter remiss från postinspektionen i Göteborg tillstyrkte kronofogde Vilhelm Svensson.

Poststyrelsen beslöt den 25 september 1903 att en poststation skulle inrättas den 1 november 1903 i församlingens skolhus vid ändpunkten av lantbrevbäringslinjen Ringestena-Roasjö. Till föreståndare antogs folkskollärare Anders Magnus Almén med 100 kronor i årsarvode. Han blev inte så gammal i gården, eftersom han fick kantorstjänsten och folkskolläraryrket i det smäländska Almesåkra. Där erbjöd han sig för övrigt att bli föreståndare för

en poststation mot nio kronor i månaden i ersättning, om poststyrelsen gick med på att den återinrättades. Med detta försök var han inte så framgångsrik som han varit med sin framställning i Roasjö. Hans Almesåkra har blivit en av de mest svårdokumenterade poststationerna för hembygdssamlade filatelisterna.

Vid Alméns avflyttning från Roasjö flyttades poststationen från folkskolan till Svedjan (Västergården) den 1 december 1906, varvid lantbrevbäraren Carl August Ekelund från Sjöheden fick en kilometer längre färdväg från Ringestena. Hans turersättning ökade från kr 1:40 till kr 1:55. Ny föreståndare vid Svedjan blev hemmansägaren Jonas Linus Andersson.

Karl E Molin, som också varit lantbrevbärare, blev den sista föreståndaren för poststationen i Roasjö. När den drogs in den 30 september 1957 hade han varit i postverkets tjänst i 46 år. Han berättade i en avskedsintervju hur han först haft poststationen i sitt barndomshem och sedan flyttat ett par gånger i Roasjö och "tagit med sig" poststationen. Den var vid indragningstillfället sedan tre decennier inrymd i en vit villa ett par hundra meter från kyrkan. I förstugan fanns 40 postboxar, av vilka bara något mer än hälften användes. Fler direktbetjänade hushåll fanns nämligen inte och det var lätt att anknyta även dessa till den effektiva lantbrevbäringen när poststationen drogs in.

Karl Mohlin
(omkr 1954)

med posten blev 25 kronor i månaden i Oslättfors och 20 kronor i Aplared. Enligt firmans preliminära beräkningar skulle poststationen i Oslättfors behövas till och med september 1884 och den i Aplared till och med juni 1885. I verkligheten blev utgången annorlunda.

112593

WESSEL & POSSE.

Kungl. Generalpoststyrelsen.
Likom den 14 April 1884.

Aplared

Rallarna borde ha möjlighet att anlita postsparbanken. Det var tanken bakom en skrivelse från poststyrelsen till Kungl. Maj:t i februari 1884. Där föreslog man att poststationer skulle få inrättas i områden där järnvägsanläggningar pågick, om det inte fanns någon fast postanstalt inom rimligt avstånd. Avsikten var att sådana poststationer skulle flyttas från en plats till en annan efter hand som järnvägsanläggningen fortskred.

Regeringen beslöt vid sammanträde i Charlottenberg den 3 mars 1884 bemyndiga poststyrelsen att inrätta flyttbara poststationer enligt framställningen och att postföring skulle få anordnas mellan lämpligt belägna postanstalter och de nya poststationerna. Vissa inskränkningar gällde för poststationernas befogenheter.

Det gick inte länge efter beslutet förrän de första flyttbara poststationerna inrättades. Den 1 maj 1884 öppnades en i Aplared med gångpost från Borås två gånger i veckan och en i Oslättfors med vardaglig postgång från Gävle. Den sistnämnda visade sig inte förbli tillfällig. Behovet av en poststation i Oslättfors fanns även när arbetsstyrkan dragit förbi.

Däremot avvecklades poststationen i Aplared med november månads utgång 1884. Dess levnadssaga på blott sju månader har bidragit till att frimärken stämplade i Aplared under den perioden är dyrbara samlarobjekt.

Bakom önskemålen att få poststationer inrättade i Aplared och Oslättfors låg ingenjörsfirman Wessel & Posse i Stockholm. En av deras ingenjörer, löjtnanten F O Bothén, blev ambulatorisk poststationsföreståndare i Oslättfors. I Aplared var avsikten att låta befattningen uppehållas av studeranden P Härleman, men denne var inte myndig när poststationen skulle öppnas. Därför blev ingenjören A Schwanbom föreståndare i Aplared. Arvodet för bestyret

Till

Kungl. Generalpoststyrelsen

1884 den 21 april som i Kungl. och
ex. skrift. till poststyrelsen i Gävle och Borås.
Och i Kungl. och ex. skrift. till poststyrelsen i Stockholm.

Vi hafva att härmed anmäla
att den af oss till Poststyrelsen
i Aplared förelagda P. O. Härle-
man ej förr än i Oktober blifver
myndig - hvadan vi härmed uppställa
sin förslag, i hans ställe Ingenjör
A. Schwanbom detsammattades

Stockholm den 17 April 1884.

WESSEL & POSSE.

J. Wessel & P. Posse

När järnvägen Borås-Alvesta togs i bruk för allmän trafik drygt 18 år senare, inrättades åter en poststation i Aplared den 23 december 1902, då i stationshuset vid Borås-Alvesta järnväg. Samtidigt drogs poststationen i Roppered in, vilken hade inrättats den 1 november 1885, när järnvägen Borås-Svenljunga togs

i bruk för allmän trafik. Sven Persson Tilly blev föreståndare för den nya poststationen i Aplared. Han fick 300 kronor om året för sitt bestyr med posten. Han fick följa den goda utvecklingen under ett kvarts sekel och avlöstes 1928 av John Ivar Wiede, som inte stod långt efter i fråga om uthållighet. År 1946 tillträdde Hans Wetterlund. Därefter ansvarade följande järnvägsanställda för posten i Aplared: Carl Gustaf Larsson (1951-1957), Folke Georg Sjögren (1957-1966) och Aage Frank Halvarsson (1966-1971). Efter skilsmässa från järnvägen tjänstgjorde Ingegerd Söderqvist och 1974 tog Margit Halvarsson över, dotter till Frank Halvarsson. Poststationen flyttade in i moderna lokaler 1976. Efter en övergångstid som postexpedition blev den interna beteckningen lokalpostkontor år 1977, vilket ändrats till enbart postkontor efter 1984 års omorganisation av hela svenska postverket. Samma år firade man 100-årsjubileum i Aplared med bland annat en posthistorisk utställning.

Poststationer:

Vid maj månads början skola poststationer af sådan beskaffenhet, som omförmäles i Kongl. Maj:ts nådiga Bref till Generalpoststyrelsen den 3 mars 1884 angående inrättande af flyttbara poststationer å orter, der järnvägsanläggning pågår (intaget i Kongl. Generalpoststyrelsens cirkulär n:r X för år 1884), öppnas i *Aplared* och *Oslättfors*; skolande af dessa poststationer den förra lyda under postkontoret i Borås och den senare under postkontoret i Gefle.

Postföring:

Ny:

Från maj månads början underhålls postföring med gående bud, två gånger i veckan, fram och åter, mellan *Aplareds* poststation och *Borås'* postkontor, samt alla söknedagar, fram och åter, mellan *Oslättfors'* poststation och *Gefle* postkontor.

Roppered

Poststationen med namnet Roppered blev förhållandevis kortlivad. Den inrättades den 1 november 1885 i stationshuset med samma namn vid den då öppnade järnvägen mellan Borås och Svenljunga. Till föreståndare utsågs Johan Axel Jansson, som till att börja med fick 180 kronor om året för bestyret med posten. Det

höjdes till 240 kronor med 1896 års ingång och efter en allmän översyn av avlösningsförhållandena för föreståndare vid förenade post- och järnvägsstationer under sekelskiftet fick Jansson 300 kronor från och med år 1902. Dessutom fick han enligt ett beslut i december 1901 10 kronor i månaden i biträdesanslag.

När järnvägen Borås-Alvesta togs i bruk för allmän trafik den 23 december 1902 blev poststationen i Roppered indragen. Den låg blott två kilometer från den nyinrättade post- och järnvägsstationen med namnet Aplared.

Posttrafiken vid Roppered var inte särskilt stor. Hembygds-samlande filatelisterna har svårt att komplettera sina samlingar med brev eller frimärken som bär avtryck av datumstämpeln ROPPERED.

Ljushult

Även i Ljushult önskade man en poststation. Ärendet behandlades på det lokala planet i vad gällde poststationen men fördes vidare till högre instans när det gällde postgången.

Vid kommunalnämndens sammanträde den 15 november 1880 avläts en skrivelse till ordföranden i kommunalstämman med önskemålet att kommunalstämman skulle

"till Kungl. Generalpoststyrelsen ingå med ansökan om poststations inrättande å lägenheten Fredrikslund invid kyrkan, som är Centrum i Socknen, därifrån allmänna vägar utgrenas åt kommunens olika delar, med organisten Sundbaeck till dess föreståndare, eller, om station ej kan erhållas, ett lämpligt anslag till gångpost en gång i veckan från nämnda lägenhet till Borås postkontor".

Från länsman, fjärdingsman och komminister bifogades intyg om att postgången behövde förbättras.

Ärendet behandlades vid en extra kommunalstämma i Ljushults sockenstuga den 30 november 1880, varvid man beslöt att inte begära någon poststation, eftersom "den allmänna posten endast genomgår norra ändan av socknen". Man uppdrog åt organisten D Sundbaeck att av poststyrelsen begära 100 kronor i årligt bidrag till postföring. Han fullgjorde sitt uppdrag genom ett brev, daterat den 2 december 1880. Det föredrogs i poststyrelsen den 9 december och försågs med påteckningen "Ansågs i målets nuvarande skick ej böra till vidare åtgärd föranleda"

Postfrågan löstes senare genom en lantbrevbäringslinje.

Ringestena

Sexdrega socken, som fick en poststation redan 1875, hade förmånen att få ännu en, om än efter närmare 24 år. Den 1 november 1898 inrättades nämligen en poststation i Ringestena vid järnvägen Borås-Svenljunga. Ansvarig för den förenade post- och järnvägsstationen blev hållplatsens föreståndare Carl Johan Pettersson. Han efterträddes den 23 december 1902 av Alexandra Johansson som var maka till den nye stationsföreståndaren Carl Wilhelm Johansson.

Poststationens tillkomst föregicks av en framställning i juni 1898 av handlanden Apelqvist och verkmästare John Hedlund m fl. Det förelåg dessutom en lista med namn på ett stort antal petitionärer i trakten.

Ur en missivskrivelse hämtas bl a följande text:

"Orten är synnerligen tätbefolkad och rörelsen vid platsen till följe av de sågverk och fabriker som uppstått, mycket livlig, så att fullt lika mycket gods expedieras från Ringestena som vid Sexdrega station. Även omkringliggande orter få stor fördel av denna station, såsom särskilt Roasjö socken, vilken nu har sin post över Fritsla på ett avstånd av 15 kilometer och får till Ringestena endast 5 kilometer till följe av en nyanlagd allmän väg. Därtill får större delen av Redslareds och Skephults socknar närmare till Ringestena än till andra nuvarande poststationer".

Efter godkännande av järnvägsbolaget samt postinspektionens tillstyrkan blev det klart med poststationens tillkomst. Den blev snart nog också utgångspunkt för en lantbrevbäringslinje till Roasjö, vars poststation hade dragits in 1879. Lantbrevbäringen bestod även efter det att poststationen i Roasjö hade återinrättats 1903, men den fick då mera karaktären av postföring under åtskilliga decennier.

Carl Wilhelm Johansson slutade vid SJ i juli 1932. Då skildes post och järnväg åt. Posten flyttades till en kioskliknande lokal

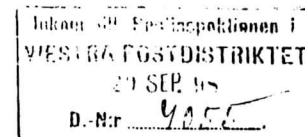
ett hundratal meter från järnvägsstationen. Alexandra Johansson fortsatte där sitt arbete till och med 1943 års utgång, varefter dottern Dagmar Svensson tog över befattningen som poststationsföreståndare. Nya lokaler togs i bruk i en syfabrik 1951 med expeditionssluckan i entrédörren. På midsommaraftonen fick förvånade ringestenabor uppleva hur en stridsvagn drog bort den tidigare postkiosken för skrotning. Stridsvagnen tillhörde Alexandras son Tore Johansson, som köpt den från FFV i Göteborg (samlarobjekt).

Det förhållandevis svaga trafikunderlaget medförde att postdirektionen i Göteborg föreslog att poststationen skulle ersättas med lantbrevbäring från Svenljunga.

Indragningen genomfördes med april månads utgång 1961 eller noga räknat, lördagen den 29 april. Söndagsstängning på posten hade genomförts på sommaren 1951.

Kinds Härads Jernväg

Enspårskörexpeditionen.

*Postinspektören i Västra Postdistriktet
Göteborg.*

*Styrelsen för Kinds Härads Jernväg är
villig gå Eder i skrifvelsen af den 17 dno
uttalade önskan angående inrättande af
poststation vid Ringestena hållplats till
mötes, hvarom jag härmed har äran
meddela. Borås den 19 September 1898
H. Almqvist
Medel. Direktör*

Här kan Du se i vilka häften Du finner posthistoria om orter i Älvsborgs län. Häftena kan rekvideras från Förlaget på post, Box 222, 351 05 VÄXJÖ. De kostar 20 kr per styck inklusive moms och porto. Ett tiotal av orterna redovisas dessutom i böckerna "Humlegubbar" resp "På post i Mo härad". Har Du frågor, ring gärna till 0470-19354.

Ort	Häfte nr	Ort	Häfte nr	Ort	Häfte nr	Ort	Häfte nr
Agnesberg	144	Gånghester	156	Ljushult	106	Stenkullen	144
Alafors	151	Gällstad	118	Lundsbrunn	145	Stigen	175
Alingsås	142	Gårdhem	174	Långared	142	Stora Mellby	142
Alvhem	151	Göingstorp	116	Långhem	118	Strängsered	116
Ambjörnarp	118	Hajom	170	Lödöse	151	Strömsfors	114
Anten	151	Halvordstorp	174	Magra	142	Sundholmen	169
Aplared	106	Hedentorp	175	Marbäck	118	Surte	151
Asklanda	148	Hemsjö	142	Mjöbäck	108	Surteby	170
Aspanäs	156	Hillared	106	Mjörnsjö	151	Svaneholm	171
Aspen	144	Hjorttorp	170	Mossebo	116	Svenljunga	115
Axelfors	114	Hjärtsäter	175	Månstad	118	Sämb	118
Backen	171	Holsljunga	114	Mårdaklev	108	Sätilla	170
Berghem	170	Horla	148	Nitta	156	Timmele	118
Bergstena	148	Horred	169	Nittorp	116	Toarp	156
Bergum	144	Hultafors	143	Nol	151	Toarpsdal	156
Björboholm	144	Humla	118	Norra Björke	174	Tollered	144
Björke	174	Husaby	145	Norra Ryr	175	Torestorp	169
Blidsberg	118	Hyssna	170	Norsesund	144	Torp	142
Blomberg	145	Häcksvik	108	Nårunga	148	Tostared	170
Bohus	151	Hålanda	151	Nättjebacka	175	Tranemo	114
Bollebygd	143	Häljared	156	Nödinge	151	Trädet	118
Brobacka	151	Hällingsjö	143	Olofstorp	144	Tängelanda	175
Brätensby	148	Härened	148	Olsfors	143	Töllsjö	143
Dals Lerdal	175	Högsäter	175	Prässebo	151	Uddebo	114
Dalstorp	116	Häkerum	156	Pålstorp	142	Ullasjö	115
Dalum	118	Intakan	156	Redslared	115	Varnumskulle	156
Dannike	118	Istorp	169	Redvägsbrunn	156	Vegby	118
Ekefors	118	Jordfallet	151	Renland	175	Velanda	174
Ellenö	175	Järbo	175	Revsjö	115	Ving	156
Enkelsrud	175	Kalv	108	Ringstena	106	Vinninga	145
Erska	142	Kartl Gustav	169	Roasjö	106	Viskafors	171
Finnekumla	118	Kilanda	151	Roppered	106	Vårgårda	148
Floda	144	Kindsboda	118	Rydal	171	V:a Bodarne	142
Fläskjum	143	Kinna	171	Rydboholm	171	Åsaka	174
Foglaryd	151	Kinnahult	171	Ryr	123	Åsunden	118
Fotskäl	170	Kinnarumma	171	Rådanefors	175	Ålekulla	169
Fritsla	171	Kinna-Örby	171	Råggård	175	Älvsered	108
Frölunda	108	Klef	108	Rångedala	156	Älvängen	151
Fåglaryd	151	Kronobotten	142	Rånnum	123	Ödeborg	175
Färgelanda	175	Kullabo	142	Rävlanda	143	Ödenäs	142
Gamla Lödöse	151	Kungsäter	160	Seglora	171	Ölsremma	116
Garn	151	Kvarnabo	142	Sexdrega	106	Örby	171
Gendalen	142	Källby	145	Sjötofta	118	Örsås	115
Grimmared	169	Källängen	145	Sjövik	151	Östadkulle	148
Grimsås	118	Lagmansholm	148	Skallsjö	144	Överliida	108
Grunnebo	123	Lena	118	Skene	171	Öxabäck	169
Gråbo	144	Lerum	144	Skeppared	171	Öxnered	123
Gräfsnäs	142	Liared	116	Skepplanda	151	Öxnevala	169
Grönahög	116	Lilleskog	123	Skoftebyn	174		
Gullered	116	Limmared	114	Skällsäter	175		
Gunnarsjö	169	Ljungsarp	116	Sollebrunn	142		
Gunnilse	144	Ljurhalla	148	Stannum	144		

Uppdatering

Manuskripten till de 300 första häftena i posthistorisk skriftserie har skrivits under åren 1988 -1995, d v s under en mycket händelserik period i postens historia. Under mellantiden har ganska avsevärda förändringar inträffat, även för de fasta postanstalterna. Jag har därför funnit det angeläget att komplettera häftena med uppgift om de fasta postanstalter, som på något sätt fått status förändrat sedan jag arbetade med manuskripten om dem. Det rör sig i några fall om genomförda indragningar men i de flesta fall om övergång till entreprenad enligt de planer som omfattades av projekt "Nät 92". Oftast är det fråga om "Post-i-butik" med dess variationer, t ex i bibliotek, i livsmedelsaffär, i bensinmack osv.

I några skrifter har jag inarbetat sådana ändringar under respektive ortsavsnitt i förlagorna men ibland har det visat sig vara lämpligare att ange ändringarna samlade i en särskild sammanställning, som denna nedan.

Enligt projekt "Nät 92", som bland annat gick ut på samverkan med olika företag för att säkerställa att mindre orter får behålla någon form av lokal postservice, ersattes postkontoren i Hillared och Sexdrega med "Post-i-butik".